

hjemmevant paa dette Omraade, fremsætter en Række principielle Synspunkter vedrørende Betydningen af en systematisk Gennemforskning af hele det Kildemateriale, som ligger skjult i Ejerpaaskrifter i ældre Bøger. Begge Aargange er som sædvanlig ledsaget af en omfattende Recensionsafdeling, hvori talrige Bøger af lærdomshistorisk Indhold mer eller mindre indgaaende finder Omtale. Særlig kan her nævnes Redaktørens grundige Anmeldelse, af Omfang som en hel Afhandling, af Bengt Hildebrands Skildring af Vetenskapsakademiens Historie. Glædeligt er det at se, i hvor høj Grad der nu i denne Rubrik tages Hensyn til dansk videnskabelig Litteratur. Derimod er Publikationens sidste Afsnit »Notiser och meddelanden« saa tilfældig i Stofudvalg og saa sparsom i de enkelte Meddelelser, at dette Afsnit vistnok helt burde udgaa eller fra Grunden reformeres. *Bjørn Kornerup.*

Etnologen Dr. Ragnar Numelin, der er velkendt her i Landet fra sit mangeaarige Ophold som Diplomat for Finland, og hvis store Værk »The wandering Spirit« i sin Tid var Genstand for Omtale i dette Tidsskrift (10. R. IV, 502 ff.), har i 1941 paa Svensk udsendt en lille Bog *Den gröna grenen*, der ogsaa for Historikere er af betydelig Interesse. Ejendommeligt nok har det primitive Diplomatis Historie ikke hidtil været Genstand for nogen samlet Fremstilling. Man har endog været tilbøjelig til at mene, at Diplomatiets Oprindelse ikke kunde føres længere tilbage end til de antike Folk. Dr. Numelin viser, at man hos de nulevende primitive Folk finder saa højtudviklede mellemfolkelige Forbindelser, at der er Grund til at mene, at dette ogsaa har været Tilfældet paa ældre Stadier. Han har samlet et overordentligt stort Materiale fra alle Dele af Jorden, og selv om den foreliggende Bog fremtræder i den beskedne Form af et populært Udtog af et fremtidigt strengt videnskabeligt Værk om samme Emne, er det allerede i sin foreløbige Skikkelse saa vel underbygget med Kildehenvisninger, at man meget godt paa dette Grundlag kan tage Standpunkt til det fra videnskabelig Side.

Forfatterens Udgangspunkt er en bestemt Tagen Afstand fra den fremherskende Anskuelse, at Krigen skulde være Kilden til Kontakten mellem de forskellige Stammer. Han mener over Hovedet, at paa de primitive Trin opstaar Stridigheder mindre p. G. a. økonomiske Motiver end af Blodhævn eller forskellige krænkede Følelser. Redskabskulturen peger formentlig ogsaa i Retning af fredelige Forhold paa Urstadiet. Først efterhaanden, da Jordhungre, Magtbegær og lignende Faktorer gjorde sig stær-

kere gældende, opstod der ogsaa større Krigeriskhed, og herved spillede det personlige Høvedingedømmes Udvikling en betydelig Rolle. »Hostis« betød oprindelig »Gæst«, først senere »Fjende«. Gæsten var oprindelig tillige Velgøreren og nød af magisk-religiøse Grunde Ærefrygt.

Forbindelserne mellem Stammerne var altsaa fra først af overvejende af fredelig Karakter. De første Diplomater var tilfældige Sendebud, Herolder, Sangere o. l.; en særlig Betydning havde herved Kvinderne, der betød Fred, og de overbragte Naboerne Indbydelser til at deltage i Stammens Fester, saaledes Indvielsesceremonierne for de unge Mænd. For at saadanne Sendebud kan erkendes som uantastelige, er de den Dag i Dag forsynede med visse Kendetegn, der kan sammenlignes med de civiliserede Staters Passer eller Kreditiver. Der er snart Tale om en særlig Bemaling af Kroppen, om Budstikker (Forf. afbilder en hel Række af disse, hentede fra Australien), om Fuglefjer eller — som det navnlig er Tilfældet hos Stillehavsfolkene — om den berømte grønne Gren, der er blevet Bogens Titel.

En særlig Rolle ved at knytte disse interstammelige (internationale) Forbindelser har de hemmelige Selskaber haft, der ganske vist var dannede paa magisk-religiøst Grundlag, men ogsaa med Tiden blev en social og politisk Magtfaktor. De behøver ikke — saaledes som Schurtz hævder det i sin bekendte Bog »Altersklassen und Männerbünde« — at være faste Organisationer inden for Stammerne, men kan strække sig over vide Omraader og have Medlemmer inden for flere Stammer. Disse nyder visse diplomatiske Rettigheder og virker som mellemfolkelige Institutioner ofte i Fredens Interesse. Herved er Muligheden givet for, at der kan opstaa ligefremme Folkeforbund, som Hiawathas berømte Union blandt de nordamerikanske Irokesere. Endnu betydningsfuldere til at knytte internationale Forbindelser er den primitive Handel, som Forf. vier et interessant Kapitel. I Modsætning til Schurtz, Grierson og Kulischer ser han dens Oprindelse i Gavebytte i Forbindelse med Gæstevenskabet, ikke i Rov og Røveri; naar det næste Stadium indtræder, nemlig at Stammen producerer mere end til eget Forbrug, opstaar Byttehandel (i Sydamerika af Guld mod Fisk, eller Bjergsalt mod Korn; jfr. de østlige Middelhavslande). Denne Byttehandel mellem Stammer foregaar først som »stum Handel« (The silent trade) gennem Nedlæggelsen af Depoter i Grænseegne, saaledes som bl. a. Karthagerne efter Herodot (IV, 196) drev den med de Indfødte paa den vestafrikanske Kyst. Endelig indtræder det tredje Trin i Handelen: Den aabne Byttehandel paa Markeder, beliggende

paa Grænserne af Omraader med forskellige Erhverv. Ogsaa ved denne Lejlighed spiller Kvinderne en fremtrædende Rolle, fordi de i mindre Grad end Mændene vækker Mistænksomhed, og Markederne stilles under Beskyttelse af Høvdingerne, ja af særlige Markedsguddomme, hvad der ikke alene medfører Fredlysning af Handelen, men at Markederne ogsaa kan blive Stedet for Afslutningen af alle mulige Kontrakter og Aftaler, for ikke at tale om Adspredelser og Fornøjelser. Endelig opstaar Fjernhandelen som det fjerde og højeste Trin inden for denne Udviklingslinje.

Dr. Numelin standser sin egentlige Undersøgelse ved den historiske Tids Begyndelse, men han tilføjer endnu et kort Slutningskapitel om Diplomatiets og de mellemfolkelige Forbindelser siden da. Herom kunde der siges endnu meget mere, men Hovedvægten i Bogen ligger jo paa de primitive Forhold, der virkelig giver saa mange Paralleler til Belysning af den historiske Udvikling. Det er et overordentlig rigt og interessant Stof, som oprulles for Læseren, og selv om mange af de meddelte Træk har større Betydning for Etnologer og Sociologer end for Historikere, vil de sidste dog have godt Udbytte af at følge Hovedlinjerne i Arbejdet. Paa alle Punkter viser Forf. sig desuden som den skolede og selvstændige Forsker, der behandler sine Forgængere med vaagen Kritik. Selv om man kan stille sig noget skeptisk over for hans Hovedthese, at det er fredelige og ikke krigerske Forbindelser mellem de primitive Folk, som har spillet Hovedrollen for Dannelsen af det internationale Samkvem — en Anskuelse, der aabenbart er paa-virket af de bekendte østrigske Forfattere Paterne Schmidt og Koppers — kan Historikerne kun med Taknemlighed modtage dette sidste Bidrag til en historisk Hjælpevidenskab fra den finske Etnologis Side.

Knud Fabricius.

I 1828 udkom i København et postumt Værk af en ung dansk Historiker. Det var den 371 Sider store Bog *Res Cyrenensium a primordiis inde civitatis usque ad ætatem, qua in provinciæ formam a Romanis est redacta. Novis curis illustravit Dr. Johannes Petrus Thrige*. Hans Peter Thrige var født i København 1792 og tog theologisk Embedsexamen med prae 1814. Det var dog ikke Theologien, men Historien, der havde hans store Interesse, og kort efter fik han Universitetets Guldmedaille for en Afhandling om Danmarks Magtstilling indtil 1720. Han knyttedes strax til Roskilde Kathedralskole som Adjunkt, kastede sig over Studiet af det antikke Kyrenaikas Historie og blev paa en Afhandling herom, som udgør første Delen af det